

ธุรกิจเพื่อสังคม : การส่งเสริม และพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน

บทความวิชาการฉบับนี้ เป็นการวิเคราะห์บทบาทและศักยภาพของธุรกิจเพื่อสังคมไทย โดยใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎี 3 ประการที่สำคัญ ได้แก่ 1) แนวคิดการสร้างคุณค่าร่วมของ Porter และ Kramer 2) หลักการวัดผลสามด้านของ Elkington และ 3) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ การประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีทั้ง 3 ประการ ช่วยให้ธุรกิจเพื่อสังคมสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน วัดผลความสำเร็จได้อย่างรอบด้าน และสนับสนุน เป้าหมายการพัฒนาในระดับโลกได้อย่างเป็นรูปธรรม

ตัวอย่างเชิงประจักษ์ของธุรกิจเพื่อสังคม

กรณีศึกษาในประเทศไทย

1. รีคัลท์ (ReCult) เป็นธุรกิจเพื่อสังคมที่ใช้เทคโนโลยีดาวเทียมและข้อมูลเชิงลึก ช่วยเกษตรกรไทยในการวางแผนการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้น การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ทำให้ชุมชนเกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคง และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน
2. อรินแคร์ (Arincare) ปรับเปลี่ยนบทบาทของร้านขายยาจากจุดจำหน่ายยา ให้กลายเป็นศูนย์ดูแลสุขภาพเบื้องต้น (Primary Healthcare Points) ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีแพลตฟอร์มการพัฒนาบริการดูแลสุขภาพแบบออนไลน์ เพื่อลดอุปสรรคในการเข้าถึงการรักษาของประชาชน กลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐ

1. สนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนากองทุนสำหรับการลงทุนเพื่อผลกระทบ (Impact Fund) ที่มีเงื่อนไขและผลตอบแทนที่เหมาะสมกับธุรกิจเพื่อสังคม
2. ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมการฝึกอบรม เกี่ยวกับธุรกิจเพื่อสังคม การสร้างคุณค่าร่วม การวัดผลสามด้าน และการเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรกลาง (Hub) ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้คำปรึกษา เชื่อมโยงเครือข่าย และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับ ธุรกิจเพื่อสังคม สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างธุรกิจเพื่อสังคมกับ ภาคเอกชนขนาดใหญ่เพื่อขยายการสร้างคุณค่าร่วมและการเข้าถึงตลาด
4. แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมแล้ว แต่ภาครัฐควรติดตาม และประเมินผลการบังคับใช้อย่างสม่ำเสมอ และปรับปรุงกฎหมายให้มีความเหมาะสม และทันสมัยยิ่งขึ้น รวมทั้งลดอุปสรรคทางด้านระเบียบและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น

ข้อเสนอแนะสำหรับภาคเอกชน

1. ปรับเปลี่ยนแนวคิดจาก CSR สู่ Shared Value ภาคเอกชนขนาดใหญ่จำเป็นต้องทบทวนแนวทางการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการเปลี่ยนผ่านจากรูปแบบ CSR แบบการกุศลที่เน้นการบริจาค เพียงอย่างเดียวไปสู่การสร้างคุณค่าร่วม (Shared Value) ที่แท้จริง
2. เพิ่มช่องทางในการสร้างพันธมิตรกับธุรกิจเพื่อสังคม ทั้งในส่วนของการลงทุน การเป็นคู่ค้าทางธุรกิจหรือการถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งจะช่วยสร้างผลประโยชน์ ร่วมกันอย่างยั่งยืน

กรณีศึกษาในต่างประเทศ

1. Grameen Bank ในประเทศบังกลาเทศ เป็นสถาบันการเงินที่นำเสนอนวัตกรรมทางการเงินด้วยระบบไมโครเครดิต (Microcredit) ที่ให้สินเชื่อขนาดเล็กแก่ผู้มีรายได้น้อย การเพิ่มอำนาจของผู้หญิงและลดความยากจน ในชุมชนอย่างเป็นระบบความสำเร็จของ Grameen Bank แสดงให้เห็นถึง ศักยภาพของธุรกิจเพื่อสังคมในการสร้างผลกระทบในวงกว้างและเป็นแรงบันดาลใจ ให้กับการพัฒนาโมเดลไมโครไฟแนนซ์ในหลายประเทศทั่วโลก
2. Patagonia ในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นบริษัทผลิตเครื่องแต่งกาย สำหรับกิจกรรมกลางแจ้งที่มีชื่อเสียงในด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม Patagonia ดำเนินธุรกิจโดยใช้วัสดุรีไซเคิลและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม บริจาครายได้ส่วนหนึ่งเพื่อสนับสนุนองค์กรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์แทนการซื้อใหม่เพื่อลดการบริโภคและขยะ ในปี 2022 ผู้ก่อตั้งบริษัทได้ประกาศโอนกรรมสิทธิ์บริษัททั้งหมดให้กับมูลนิธิ เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการใช้ธุรกิจเป็นเครื่องมือ ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง โมเดลของ Patagonia แสดงให้เห็นถึงการบูรณาการคุณค่าทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างเด่นชัด และเป็นตัวอย่างของการสร้างคุณค่าร่วมที่ประสบความสำเร็จในระดับธุรกิจขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันการศึกษาและองค์กรวิจัย

1. ผลักดันงานวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจเพื่อสังคม
2. ออกแบบหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเพื่อสังคม การประกอบการเพื่อสังคม และการสร้างผลกระทบทางสังคมในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนถึงระดับ บัณฑิตศึกษา เพื่อเตรียมพร้อมบุคลากรรุ่นใหม่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ธุรกิจเพื่อสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับธุรกิจ

1. พัฒนาระบบการวัดและติดตามผลกระทบที่มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ โดยอาศัย กรอบแนวคิดการวัดผลสามด้าน (Triple Bottom Line) และเชื่อมโยงกับเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและดึงดูดการลงทุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ
2. สร้างเครือข่ายเรียนรู้ร่วมกัน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคส่วนโดยรวม และสร้างอำนาจต่อรองร่วมกันในการทำงาน กับภาคส่วนอื่น ๆ

